

Arkivsak-dok. 11/01782
Arkivkode
Saksbehandler Trude Øverlie

Behandlet av	Møtedato	Saknr
Kommunestyret	11.12.2014	133/14

SAKSPROTOKOLL

Høring av forslag til Regional plan for vannforvaltning og regionalt tiltaksprogram for vannregion Glomma, 2016-2021

Kommunestyret har behandlet saken i møte 11.12.2014 sak 133/14

Kommunestyrets behandling 11.12.2014:

Votering

Ved votering ble innstillingen enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak 11.12.2014:

1. Gran kommune ser positivt på arbeidet med å sikre en felles, bærekraftig bruk av vannressursene på tvers av sektormyndighetene, og ønsker å være en aktiv bidragsyter til at målene i vannforskriften nås. Kommunen vil legge de vedtatte planene til grunn for egne vedtak der kommunen er myndighet og ansvarlig for tiltaksgjennomføringen.
2. Gran kommune vil fremheve behovet for styrkede økonomiske ressurser fra statlig hold for å sikre implementeringen av direktivet i vannforvaltningen og gjennomføringen av aktuelle tiltak innenfor ulike sektorområder. Dette vil etter kommunens oppfatning være helt avgjørende for hvorvidt målene nås eller ikke.
3. Til innholdet i høringsdokumentene avgis innspill i samsvar med egenvurderingen i saken – Vurdering av Høringsdokumentene, som følger

Arkivsak-dok. 11/01782-32
Saksbehandler Trude Øverlie

Saksgang
Kommunestyret

Møtedato

Høring av forslag til Regional plan for vannforvaltning og regionalt tiltaksprogram for vannregion Glomma, 2016-2021

Rådmannens innstilling:

1. Gran kommune ser positivt på arbeidet med å sikre en felles, bærekraftig bruk av vannressursene på tvers av sektormyndighetene, og ønsker å være en aktiv bidragsyter til at målene i vannforskriften nås. Kommunen vil legge de vedtatte planene til grunn for egne vedtak der kommunen er myndighet og ansvarlig for tiltaksgjennomføringen.
2. Gran kommune vil fremheve behovet for styrkede økonomiske ressurser fra statlig hold for å sikre implementeringen av direktivet i vannforvaltningen og gjennomføringen av aktuelle tiltak innenfor ulike sektorområder. Dette vil etter kommunens oppfatning være helt avgjørende for hvorvidt målene nås eller ikke.
3. Til innholdet i høringsdokumentene avgis innspill i samsvar med egenvurderingen i saken – Vurdering av Høringsdokumentene, som følger

Saksdokumenter

Høringsbrev, datert 26.6.2014
Høringsutgave Regional plan for vannforvaltning i Vannregion Glomma (2016-2021)
Høringsutgave Regionalt tiltaksprogram for Vannregion Glomma (2016-2021)
Planprogram for Vannregion Glomma
Vesentlige vannforvaltningsspørsmål for Vannregion Glomma
Tiltaksanalyse for vannområdene

Vedlagt

Ja
Ja
Ja
Nei
Nei
Nei

Oppsummering

Regional plan for vannforvaltning og regionalt tiltaksprogram i vannregion Glomma for perioden 2016-2021 er ute til høring og offentlig ettersyn. Høringsfrist er 31.12.2014. Planen gir regionale og statlige føringer til kommunene, regionale og statlige organer og skal bidra til å samordne og gi retningslinjer for arealbruken på tvers av kommune- og fylkesgrensene.

Saksutredning

Bakgrunn for saken

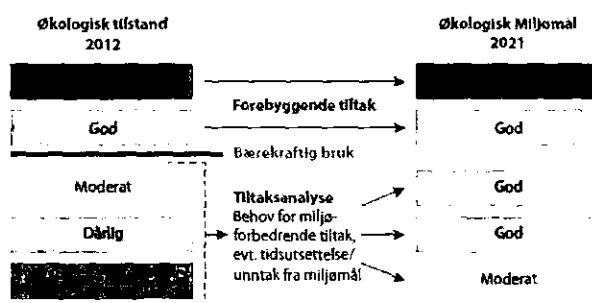
I 2007 vedtok Stortinget "Forskrift om rammer for vannforvaltningen" (*vannforskriften*), som implementerer EUs rammedirektiv for vann i norsk rett. Formålet med vannforskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av våre vannressurser. Forskriften skal sikre at det utarbeides og vedtas regionale forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer for hver vannregion, med sikte på å oppfylle miljømålene. Samtidig skal vannforskriften sørge for at det fremskaffes nødvendig kunnskapsgrunnlag for å kunne gjennomføre dette arbeidet. Alle vannforekomster skal karakteriseres før en begynner på undersøkelser og overvåking som gir grunnlag for tiltaksplaner. Vannkvalitet er stikkordet for alt arbeid, og målet er å oppnå minimum god økologisk og kjemisk tilstand - i utgangspunktet i alle vannforekomster.

Oslo Byråd og Oppland, Hedmark, Akershus, Buskrud, Sør Trøndelag, Sogn og Fjordane og Østfold fylkeskommuner har vedtatt å legge forslag til regional plan for vannforvaltning og regionalt tiltaksprogram i vannregion Glomma og de norske delene av vannregion Västhavet for planperiode 2016-2021 ut til høring og offentlig ettersyn.

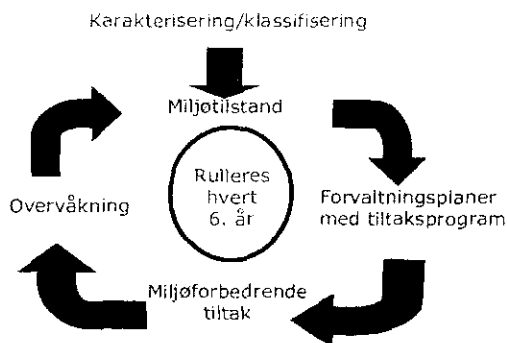
Høringsfrist er 31.12.2014. Endelig forslag til plan blir utarbeidet av vannregionmyndigheten og fylkeskommunene i samarbeid med vannregionutvalget. Sluttbehandling av planen skjer i de berørte fylkeskommunene våren 2015. Vedtatt regional plan oversendes til sentral godkjenning ved Kongen i statsråd innen 1. juli 2015.

Planen gir regionale og statlige føringer til kommunene, regionale og statlige organer og skal bidra til å samordne og gi retningslinjer for arealbruken på tvers av kommune- og fylkesgrensene. Dersom retningslinjene fravikes, gir dette grunnlag for å fremme innsigelse etter plan- og bygningsloven. Den regionale planen fastsetter miljøkvalitetsnormer for elver, innsjøer, grunnvann og kystvann. Miljømålene fastsettes iht. vannforskriften §§ 4-6 og unntak fastsettes iht. §§ 8-11. Den regionale planen legger føringer for når miljømålene skal nås, henholdsvis innenfor planperioden 2016-2021 eller utsettes til senere planperioder (2022-2027 eller 2028-2033).

Tiltakene skal være operative innen tre år etter at tiltaksprogrammet er vedtatt og det er de ulike sektormyndighetene som er ansvarlig for oppfølgingen av tiltakene.

Figur 1. Miljømålet for alt vann er god tilstand.

Figur 2. Planhjulet for gjennomføring etter vannforskriften.

Alt arbeid med oppfølging av vannforskriften i Norge er delt inn i vannregioner. I vannregion Glomma har Gran kommune arealer i vannområdene Leira-Nitelva, Hurdal/Vorma og Mjøsa. Gran kommune har hovedsakelig valgt å prioritere arbeidet i vannområde Randsfjorden (Vest-Viken vannregion) der de største vannforvaltningsutfordringene i kommunen ligger. Gran kommune har mindre miljømessige utfordringer og derav aktuelle tiltak innen vannregion Glomma.

Mer informasjon om arbeidet etter vannforskriften og arbeidet med å lage forvaltningsplaner for vannregionene finnes på Vannportalen: www.vannportalen.no.

Konsekvenser

Lover og forskrifter

Vannforvaltningsplanen er utarbeidet i henhold til vannforskriften. Gjennomføringen av planene og tiltaksprogrammene vil falle inn under ulike lovverk, avhengig av tiltakenes eller de berørte aktivitetens art. Tilgjengeligheten for juridiske virkemidler for gjennomføring varierer mellom ulike sektorer og påvirkninger/forurensingskilder. Dette kan påvirke gjennomføringen av tiltaksprogrammet. For eksempel er det lovhemler på plass for å pålegge tiltak mot avløpsforurensning, mens tiltak innen landbruket i stor grad er avhengig av frivillighet og tilskudd. Tiltak innen andre sektorer kan også være avhengig av tidkrevende prosesser som vanskeliggjør måloppnåelse, som for eksempel vannkraftkonsesjoner.

Eksisterende planer

Vedtatte forvaltningsplaner med tiltaksprogram må innarbeides i den enkelte kommunes planer; kommuneplan, kommunedelplaner og handlingsplaner/ sektorplaner. En utfordring med arbeidet kan være at planperiodene ikke nødvendigvis sammenfaller på en slik måte at nye tiltak enkelt kan tas inn og iverksettes innen tre år, slik vannforvaltningsplanene forutsetter.

Gjeldende vedtak

Planen legger føringer for prioriteringer innen eksisterende oppgaver for kommunen, for forvaltning, som forurensningsmyndighet og som leverandør av varer/tjenester. Planen vil også kreve økt aktivitet innen enkelte oppgaver for gjennomføring av tiltaksprogram og overvåkningsprogram.

Økonomi

Det er kostnader knyttet til arbeidet i hvert enkelt vannområde. Så langt har kommunene tatt en stor andel av kostnadene knyttet til å utarbeide lokale tiltaksanalyser.

Gjennomføringen av forvaltningsplanene og tiltaksprogrammene med nødvendige tiltak for måloppnåelse vil totalt sett være svært kostnadskrevende. Det mangler fortsatt gode kostnadsoverslag og kost-nytte beregninger for mange tiltak i planen.

I tillegg til kostnader direkte knyttet til tiltak er det utgifter forbundet med overvåkning og problemkartlegging. Det vil også fremdeles være kostnader forbundet med organisering av vannområdene fremover.

Bemanning

Kommunene vil fortsatt være sentrale i arbeidet i vannområdene fremover. Arbeidet med gjennomføring av planene og tiltaksprogrammene vil også kreve ressurser fra kommunene:

- Som myndighet, ved oppfølging av tiltak. For eksempel for pålegg knyttet til spredte avløp (i tråd med forurensningsloven) og innen landbruk.
- Som tjenesteprodusent, for eksempel innenfor VA, landbruk, kraftprodusent eller havneeeier. Dette er områder som har en innvirkning på hvorvidt man når miljømål, og som kan få ansvar for gjennomføring av tiltak. En utfordring er at manglende kunnskapsgrunnlag (herunder også om faktiske effekter av tiltak) vil kunne medføre pålegg av kostnadskrevende tiltak uten sikker effekt.
- Som samfunnsutvikler, for eksempel i forbindelse med avveininger mellom miljømål og gode rammebetingelser for næring. Mål og ambisjoner må avveies i forhold til kostnader og effekter.

Uttalelse fra andre utvalg

Ungdomsrådet

Eldrerådet

Rådet for funksjonshemmede

Andre råd eller utvalg

Ja/Nei

Nei

Nei

Nei

Nei

Vurdering av høringsdokumentene

Forslaget til regional plan er i stor grad dekkende og tydelig i forhold til hvilke tiltak det er behov for å gjennomføre i vannregionen. Det kan nevnes at hele prosessen med implementeringen av Vanddirektivet i Norge, og også det konkrete forslaget til regional vannforvaltningsplan som foreligger, er vanskelig tilgjengelig for andre enn de aktører som er tungt involvert. Dette vanskeliggjør ønsket om medvirkning og kan svekke gjennomføringsevnen når konkrete tiltak nå skal iverksettes.

Det savnes en tydeliggjøring av hvordan de ulike miljø- og samfunnsmålene skal vektas ved målkonflikt. Dette gjelder spesielt hensynet til matvaresikkerhet. Skal planen bli et nyttig verktøy for kommunenes oppfølging av landbruket, må det avklares hvordan og av hvem målkonflikter mellom forurensningshensyn og matproduksjon skal håndteres.

I forslaget til vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram fremgår de faglige hovedutfordringene for vannregionen fremover. Men det er også viktig at hovedutfordringene i gjennomføringen av tiltakene kommer tydelig nok frem. Behovet for både økonomiske ressurser, bemanning og kompetanse er stort. Det er vårt inntrykk at det er store utfordringer med hensyn til

finansiering av vannrammedirektiv-arbeidet i alle sektorer og nivåer. Dette gjelder både planarbeidet og koordineringen, forskning og faglig veiledning, tiltaksgjennomføring og oppfølging/kontroll av forurensere.

Det mangler fortsatt viktige faglige «verktøy» for å få en god gjennomføring, som f.eks. klassegrenser for brukermål og miljømål for visse typer vannforekomster, miljøgifter i sediment og biota og det er mangel på nødvendige standarder for overvåking.

Behov for økonomiske virkemidler og ressurser:

- Behov for tilskuddsordninger for sanering av spredt avløp er foreslått i høringsforslaget. Det er også behov for nye tilskuddsordninger der kommuner kan søke dekket deler av kostnadene ved opprusting av kommunalt avløp i de tilfeller der gebyrnivået ellers vil bli uforholdsmessig høyt. Tilskuddet bør gå til områder med spesielt tiltaksbehov.
- Det er også behov for nye og økte tilskuddsmidler knyttet til arbeidet med vannforskriften innen landbruk, for å styrke langsiktigheten og forutsigbarheten på omlegginger/investeringer og dekke utgifter som det ikke er rimelig å laste den enkelte gårdbruker for. Tilskuddet bør omfatte tiltak i utsatte områder, rådgivning og i tillegg medfinansiering av tiltaksrettet overvåking der avrenning fra landbruket er en vesentlig tilførselskilde.
- Ny tilskuddsordning (ikke-marine områder) der kommunene kan søke om midler til kartlegging og opprydding av miljøgifter i de tilfeller kostnadene ikke uten videre kan tillegges en forurensner/ansvarlig.
- Ny tilskuddsordninger for permanente sekretariater i vannområdeutvalgene, som omfatter både lønns- og driftsmidler.
- Økning av budsjetttrammene både for basisovervåkingen, medfinansiering av problemkartleggingen og den tiltaksrettede overvåkingen som per nå i stor grad har vært finansiert via kommunale budsjetter.

Når det gjelder tiltaksprogram og gjennomføring av tiltak for å nå miljømålene er en avhengig av juridiske så vel som finansielle virkemidler. Tilgjengeligheten i juridiske virkemidler for gjennomføring av tiltak varierer mellom påvirkningstyper og sektorer. Blant annet er virkemidler i form av lov hjemler for pålegg til private anleggseiere, og finansiering av offentlig avløp gjennom gebyrer på plass for avløpssektoren. Landbrukstiltak er derimot i stor grad avhengig av tilskuddsordninger og frivillighet. Tiltak innen vannkraft og reguleringer er avhengig av tidskrevende konsesjoner. Disse ulikhetene i tilgjengelige virkemidler vil gjenspeiles i gjennomføringen av tiltak. Dette kan føre til at tiltak ikke prioriteres etter kost-nytte, men etter tilgjengelige virkemidler for gjennomføring, noe som igjen vil vanskeliggjøre måloppnåelse. Det er derfor avgjørende for gjennomføring av planen at alle nødvendige juridiske virkemidler kommer på plass.

Det foreligger i liten grad fullstendige forurensningsregnskap og beregninger for avlastningsbehov. Det er store mangler i forhold til kost-nytte beregninger av tiltak. Det er også store usikkerheter knyttet til miljøtilstand i mange vannforekomster. Dette kan gi utfordringer i forhold til rett prioritering av tiltak, både med tanke på valg av tiltak og hvor det gjøres forurensningsreducerende tiltak med det samme og hvor man først må gjennomføres kunnskapsinnhenting. På grunn av

mangelen på kunnskap om tilstand og behov, er det vanskelig å forutsi om gjennomføring av tiltakene i planen vil være tilstrekkelig for måloppnåelse.

Det er en risiko for at kommunene og avløpssektoren vil få det meste av regningen for gjennomføringen av planene, fordi det er her det finnes mest konkrete tiltak og lovverk som muliggjør myndighetsoppfølging. Mange aktører er involvert, men svært mye av tiltaksoppfølgingen vil skje via kommunene. Hvis ikke sektorinteresser som landbruk, fisk, veg, jernbane og energiproduksjon blir med som fullbyrdige påvirkere i forvaltningsplan m/tiltaksprogram – og der tiltak prioriteres ut fra gode kost/nytte-beregninger – blir det ingen helhetlig vannforvaltning. Miljømål vil da bli innfridd på en svært kostnadskrevenende måte, og det vil ikke være mulig å innfri alle mål.

For måloppnåelse er det avgjørende at de enkelte kommuner og sektormyndigheter tar inn tiltakene i sine planer. Rulleringen av disse sammenfaller ikke nødvendigvis med planperioden for vannforvaltningsplanene. Dette vanskeliggjør sikring av at tiltak skal være igangsatt innen tre år, slik planen forutsetter.

Kommunikasjons- og informasjonstiltak

Informasjon om arbeidet med vanndirektivet i de ulike regionene og vannområdene, inkludert plandokumenter er å lese på www.vannportalen.no. Det er lenket til vannportalen fra Gran kommunes hjemmeside.

Dato: 11. november 2014

Godkjent av rådmannen